

Ägarstyrningsrapport
januari-juni 2015

Innehåll

Internationella konventioner grunden	3
Dialoger med bolag kopplade till verifierade kränkningar	3
Uteslutna bolag	4
Proaktiva och reaktiva dialoger med övriga bolag	4
Initiativ och samarbeten	5
Valberedningar och bolagsstämmor	5
Arvoden till styrelse	6
Bolagsstämmor	6
Kontaktpersoner	7

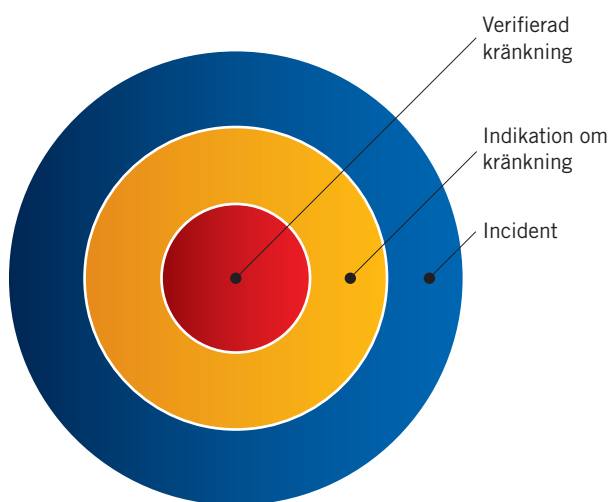
Ägarstyrningsrapport januari-juni 2015

Internationella konventioner grunden

Länsförsäkringar AB verkar för att de bolag som Länsförsäkringar AB investerar i ska följa de internationella konventioner och överenskommelser som Sverige har skrivit under, däribland konventioner om miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt, korruption och kontroversiella vapen, och genom det stöd som Sverige ger till initiativ såsom FNs Global Compact och OECDs riktlinjer för multinationella bolag.

Länsförsäkringar AB anlitar en extern etikkskultfirma, GES Investment Services, för genomlysning av noterade bolag i syfte att identifiera bolag som kan associeras till eventuella konventionsbrott. Om bolag som Länsförsäkringar AB har investerat i misstänks kränka internationella konventioner inleds en undersökning för att verifiera fakta och en dialog med bolaget inleds. Syftet med dialogen är att bolaget ska upphöra med kränkningen samt vidta förebyggande åtgärder så att kränkningen inte upprepas i framtiden. Genomlysningen av Länsförsäkringar Fondförvaltnings egna fonder sker fyra gånger per år och för övriga innehav två gånger per år.

Etikkskultens arbetsmetod bygger på tre nivåer

1. När etikkskultfirman får kännedom om en incident i ett bolag inleder de en granskning av incidenten.
2. I de fall som incidenten kan kopplas till en indikation om kränkning av en konvention inleds en djupare undersökning. Bolaget, olika intressentgrupper och experter kontaktas samt fakta och information analyseras. Ibland slutar dialogen på

detta stadium som ett led i att kränkning inte kan verifieras eller på grund av att bolaget vidtar förbättringsåtgärder.

3. I de fall kränkning kan verifieras och bolaget inte har adresserat problemet i tillräcklig omfattning inleds en fördjupad dialog med bolaget. Målsättningen är att bolaget ska upphöra med kränkningen samt vidta förebyggande åtgärder så att incidenten inte upprepas.

Länsförsäkringar AB¹ för dialoger med bolag på tre nivåer antingen samtidigt eller en nivå i taget. Dialog förs genom den externa etikkskultfirman, dels med egen personal och dels genom de externa förvaltare som förvaltar Länsförsäkringars fonder och investeringar.

Etikkskultfirman för dialog med alla de bolag som fastnat i deras filter, dvs med bolag rörande incidenter, indikation om konventionsbrott och verifierade konventionsbrott. De dialoger som etikkskultfirman för görs på uppdrag av Länsförsäkringar AB samt för deras övriga kunders räkning.

Länsförsäkringar AB har valt att i huvudsak engagera sig i dialog med bolag som finns på konsultens lista av verifierade konventionsbrott. Därutöver deltar Länsförsäkringar AB i dialog med ett urval av bolag där kränkning inte är verifierad men där indikation om kränkning finns. Dessutom för en del av Länsförsäkringars externa förvaltare dialoger med bolag beroende på den investeringsstrategi de har. Flera av de externa förvaltarna har därtill en egen genomlysningsprocess av sina investeringar.

Dialoger med bolag kopplade till verifierade kränkningar

En dialog bedrivs med bolag avseende verifierade överträdelser mot internationella konventioner. Dialogerna syftar till att få bolagen att upphöra med överträdelser samt att vidta förebyggande åtgärder. Om bolaget inte vidtar åtgärder och dialogen inte leder framåt kan Länsförsäkringar som en sista åtgärd komma att avyttra bolaget.

Dialoger som har avslutats

Under årets första sex månader avslutade Länsförsäkringar AB dialogen med fyra bolag som ett led i att dialogen gett resultat och att målen för dialogerna därmed har uppfyllts.

¹ Länsförsäkringar Fondförvaltning samarbetar med Länsförsäkringar AB beträffande bolagsdialoger. Dock fattas självständiga beslut rörande val av förvaltare och uteslutning av bolag.

- **Anadarko Petroleum** och **BP** – Båda bolagen var delaktiga i arbetet med den oljeplattform där det i april 2010 skedde en explosionsolycka som ledde till att elva personer dog och stora mängder olja läckte ut i den mexikanska golfen. Båda bolagen har vidtagit åtgärder för att förbättra hanteringen av hälsa, säkerhet och miljö i sin verksamhet.
- **Eutelsat Communications** – Bolaget har kopplats till kränkning av åsikts- och yttrandefrihet i samband med att bolaget 2008 avbröt utsändningen av den enda oberoende kinesiska tv-kanalen i Kina, enligt uppgift för att tillfredsställa den kinesiska regeringen. Bolaget har sedan 2008 inte varit involverade i liknande incidenter. Bolaget har vidtagit förbättringsåtgärder och har offentligt åtagit sig att skydda yttrandefrihet. Företaget har också vidtagit säkerhetsåtgärder för att minska risker för störningar.
- **Yahoo** – Bolaget har kopplats till kränkning av användars integritet genom att lämna ut uppgifter till den kinesiska säkerhetstjänsten 2004 vilket möjliggjorde identifieringen av en kinesisk journalist som sedan dömdes till tio års fängelse. Yahoo har sedan dess tagit betydande steg för att skydda yttrandefrihet och användarnas personliga integritet, bland annat genom sitt engagemang i Global Network Initiative. Bolaget har antagit relevanta policyer.

Nya dialoger

Under första halvåret 2015 fördes åtta nya bolag upp på Länsförsäkringar ABs dialoglista med bolag som kan kopplas till verifierade kränkningar av internationella konventioner. En dialog med samtliga av dessa bolag har tidigare förts via vår etikonsult för vår och andra kunders räkning. Per 30 juni 2015 uppgick listan med dialogbolag till 30 bolag.

- **Bangkok Bank** kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter och miljökonventioner i samband med finansiering av ett dammprojekt i Laos.
- **China Railway Group** kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter genom byggandet av Lanxin-järnvägen i norra Kina.
- **Daewoo International** kopplas till barnarbete och tvångsarbete i samband med köp av bomull i Uzbekistan.
- **Krung Thai bank** kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter och miljökonventioner i samband med finansiering av ett dammprojekt i Laos.
- **Lonmin** kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter i samband med en strejk i Marikan-gruvan i Sydafrika 2012.
- **PTT** kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter och Rio-deklaration genom involvering i ett dammprojekt i Laos.
- **Siam Commercial Bank** kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter och miljökonventioner i samband med finansiering av ett dammprojekt i Laos.
- **Vedanta Ltd** kopplas till överträdelse av mänskliga rättigheter genom sin aluminiumproduktion och planering av en bauxitgruva i Orissa, Indien.

Uteslutna bolag

Länsförsäkringar AB utesluter bolag kopplade till kränkning av konventioner och där dialog med bolaget inte nått önskvärt resultat. Dessutom utesluts bolag som kan kopplas till kontroversiella vapen (kärnvapen, klusterbomber och antipersonella landminor) utifrån den analys som Länsförsäkringar ABs etikonsult GES investment Services gör. Uteslutning görs i alla direktinvesteringar i aktier och företagsobligationer samt så långt det är möjligt i indirekta aktie- och företagsobligationsinnehav såsom externa rekommenderade fonder.

Under första halvåret 2015 fattades beslut om att utesluta tre nya bolag. Dessa tre bolag uteslöts som en följd av att de kopplas till produktion av kärnvapen.

- **Aecom Technology Group**
- **Flour Corp Huntington**
- **Ingalls Industries**

Efter beslut om uteslutning har våra externa förvaltare haft på sig till 1 augusti att sälja eventuella innehav i aktier eller kreditobligationer i dessa tre bolag. Per 1 augusti 2015 var totalt 28 bolag uteslutna.

Proaktiva och reaktiva dialoger med övriga bolag

Länsförsäkringar AB deltar även i dialoger med ett urval av bolag ur ett förebyggande syfte för att säkerställa att bolag har ett aktivt hållbarhetsarbete och arbetar proaktivt med att hantera hållbarhetsrisker. Det är med andra ord inte fråga om att bolagen kränker internationella konventioner. Länsförsäkringar AB deltar även i ett urval av bolag som hamnar i vår etikonsults etiska filter och då i huvudsak bolag där det finns en indikation om kränkning².

Under första halvåret 2015 deltog Länsförsäkringar AB aktivt i dialoger med nedanstående bolag:

- **Ericsson** – Dialog bland annat om mänskliga rättigheter i Burma.
- **Goldcorp** – Dialog bland annat om mänskliga rättigheter, klagomålsmekanism, intressentdialoger och vattenstrategi.
- **Humlegården** – Dialog bland annat om hållbarhetsstrategi, certifiering av fastigheter, leverantörer och miljömål.
- **SCA** – Dialog bland annat om policy kring representation och uppföljningsmekanismer samt användandet av privat affärsflyg.
- **Shell** – Dialog bland annat om miljöförstörelse till följd av oljespill i Nigeriadeltat.
- **Stora Enso** – Dialog bland annat om barnarbete i Pakistan, riskkartläggning kring mänskliga rättigheter i olika länder och landrättigheter i Kina.
- **Tele2** – Dialog bland annat om policy och uppföljning kring antikorrupption, integritetsfrågor, inköpsrutiner och mänskliga rättigheter.

² Se sid 3 rörande beskrivning av processen

"Incident – indikation om kränkning – verifierad kränkning".

- **TeliaSonera** – Dialog bland annat om policy och uppföljning kring antikorrupktion, integritetsfrågor, inköpsrutiner och mänskliga rättigheter.
- **ÅF** – Dialog bland annat kring utvärdering av projekt ur miljö- och sociala aspekter.
- Ett brev skickades till bolag som köper in **kakao** från Västafrika med uppmaning om att mäta och följa upp det arbete som bolagen arbetar med kring ökad jordbruksproduktivitet och åtgärder för att få bukt med barnarbete.
- Dialog fördes med ett par bolag inom ramen för det förebyggande projekt Länsförsäkringar för med 15 bolag på **tillväxtmarknader**.

Initiativ och samarbeten

Under första halvåret 2015 gick Länsförsäkringar AB med i Hållbart Värdeskapande samt CDP. **Hållbart värdeskapande** är ett samarbetsprojekt mellan 18 av Sveriges största investerare. Syftet med projektet är att lyfta betydelsen av att bolagen arbetar strukturerat med hållbarhetsfrågor. Investerarna bakom projektet anser att detta är en förutsättning för långsiktigt värdeskapande i bolagen och för långsiktig finansiell avkastning.

CDP är en intresseorganisation som samlar in miljöinformation globalt från företag. Initiativet stöds av över 800 institutionella investerare globalt. Genom dialog med bolag och genom att stödja CDPs arbete vill investerarna driva på bolagens transparens och miljöredovisning samt få bolag att arbeta aktivt för att minska miljöpåverkan. Under våren skickade Länsförsäkringar AB ett brev till ett 20-tal svenska bolag med en uppmaning att fylla i CDPs årliga enkät.

Länsförsäkringar är även aktiva medlemmar i **Swesif** och **Fondbolagens förening** och sitter med i båda dessa förenings styrelser.

Länsförsäkringar AB har skrivit under **PRI** – FNs principer för ansvarsfulla investeringar.

Valberedningar och bolagsstämmor

Arbetet med röstning på bolagsstämmor och deltagande i valberedningar inom Länsförsäkringar AB görs främst genom Länsförsäkringar Fondförvaltning (Fondbolaget). En av Länsförsäkringars uppgifter är att medverka vid nominering av styrelser i de bolag där Länsförsäkringar AB finns med bland de största aktieägarna. Länsförsäkringar AB verkar för ökad jämställdhet, för att styrelseledamöterna har rätt kompetens, att ledamöterna kompletterar varandra, ökad mångfald bland ledamöterna och att de har tid och engagemang för uppdraget. Länsförsäkringar AB försöker även hålla ner antalet styrelseledamöter och verkar för att arvoden till styrelseledamöterna är skäliga.

Arbetet med valberedningar sätter i regel igång under hösten medan bolagsstämmorna i regel hålls under nästkommande vår. Det innebär att nedanstående statistik rör perioden 2014-07-01 till och med 2015-06-30. Under denna period deltog Fondbolaget i 12 (18) valberedningar.

Sju nya ledamöter, varav sex kvinnor, tillsattes i de bolag där Fondbolaget var representerade i valberedningen. Totalt ökade andel kvinnor i de bolag vars valberedningar Fondbolaget varit med i från 34 till 41 procent. För Stockholmsbörsen som helhet ökade andelen kvinnliga styrelseledamöter från 26 procent till 29 procent.

- I Atrium Ljungberg avgick två ledamöter. En man ersattes av en kvinna.
- I Corem Property Group avgick en ledamot. En man ersattes av en kvinna.
- I Fastpartner avgick två av fem ordinarie ledamöter. De ledamöter som avgick var båda män och de ersattes av kvinnor.
- I Opus Group avgick en kvinnlig ledamot som ersattes av en ny kvinna.
- I Pledpharma avgick en ledamot på egen begäran. Valberedningen valde att minska antalet ledamöter och inte ersätta ledamoten som avgick.
- I Tribona avgick en kvinnlig ledamot som ersattes av en ny kvinna.

Bolag	Andel av röster per 31 mars, %	Ändrades styrelsen?	Före förändring		Efter förändring	
			Antal kvinnor	Andel kvinnor, %	Antal kvinnor	Andel kvinnor, %
Atrium Ljungberg	2,7	Ja	1 av 6	17	2 av 6	33
Corem Property Group	10,1	Ja	1 av 5	20	2 av 5	40
Diös	9,9	Nej	2 av 5	40	2 av 5	40
Fabege	2,8	Nej	2 av 7	29	2 av 7	29
Fastpartner	6,2	Ja	1 av 5	20	3 av 5	60
Hemfosa	9,5	Nej	3 av 7	43	3 av 7	43
Klövern	3,7	Nej	3 av 5	60	3 av 5	60
Kungsleden	8,5	Nej	4 av 7	57	4 av 7	57
Opus Group	0	Ja	1 av 5	20	1 av 5	20
Pledpharma	2,6	Ja	1 av 6	16	1 av 5	20
Tribona	9,9	Ja	2 av 5	40	2 av 5	40
Whilborgs	5,9	Nej	3 av 7	43	3 av 7	43
Medel			24 av 70	34	28 av 69	41

Arvoden till styrelser

Bolag	Ersättning ordförande, tkr	Ersättning ledamöter, tkr	Övrigt (utskott suppleant mm), tkr	Total ersättning, tkr
Atrium Ljungberg	400 (400)	200 (200)	-	1 400 (1 400)
Corem Property Group	250 (250)	250 (250)	-	850 (850)
Diös	185 (185)	135 (135)	-	725 (725)
Fabege	800 (800)	200 (200)	150 (120)	1 950 (1 920)
Fastpartner	260 (250)	120 (110)	60 (55)	800 (745)
Hemfosa	350 (350)	175 (175)	-	1 400 (1 400)
Klövern	280 (280)	145 (140)	-	715 (700)
Kungsleden	450 (450)	200 (200)	30 (30)	2 080 (2 080)
Opus Group	400 (400)	175 (175)	120 (100)	1 220 (1 200)
Pledpharma	330 (330)	110 (110)	110 (110)	880 (990)
Tribona	150 (150)	100 (100)	-	550 (550)
Whilborgs	230 (230)	135 (135)	-	905 (905)

Total ökade ersättningarna för styrelsearbetet med 10 000 kronor i de tolv olika bolagen som Fondbolaget ingick i valberedningarna.

- I Fastpartner och Klövern ökade arvodena i syfte att nå en mer marknadsmässig ersättning.
- I Opus Group ökades arvodet till revisionsutskottet med 20 000 kronor då det arbetet blivit mer omfattande och betungande. Arvodet till ordföranden i revisionsutskottet ökade med 10 000 kronor till 70 000 kronor och till övriga ledamöter med 10 000 kronor till 50 000 kronor.
- I Pledpharma minskade styrelsen med en ledamot. Ett extra arvode om 110 000 kronor utgick till en ledamot för revisionsarbete och IR-frågor. De totala ersättningarna minskade.

Bolagsstämmor

Fondbolaget röstade på 17 (11) årsstämmor under bolagsstäm-moperioden 2014-07-01 till 2015-06-30. Deltagande på stäm-man har framförallt skett i bolag där Fondbolaget var represen-terade i valberedningen.

Bolag vars bolagsstämmor Fondbolaget röstat på
Ordinarie stämmor
Amasten
Atrium Ljungberg
Autoliv
Corem Property Group
Diös
Fabege
Fastpartner
Hemfosa
Hufvudstaden
Klövern
Kungsleden
Pledpharma
Tribona
Unibet
Extra stämmor
Amasten
Klövern
Petrogrand

Kontaktpersoner

Christina Kusoffsky Hillesøy

Ansvarig för ansvarsfulla investeringar på Kapitalförvaltning
och samordnar arbetet inom Länsförsäkringar AB
08-588 41 511, christina.hillesoy@lansforsakringar.se

Johannes Wingborg

Ägarstyrningsansvarig på Fondbolaget
08-588 40 703, johannes.wingborg@lansforsakringar.se

Sofia Aulin

Ansvarig för ansvarsfulla investeringar på Fondbolaget
08-588 411 24, sofia.aulin@lansforsakringar.se